

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΘΑΝΑΤΟΥΣ Ή ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ
ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΡΟΚΛΗΘΕΙ ΑΠΟ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ
ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ
ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΓΔ1

ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Ιούλιος 2020

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΘΑΝΑΤΟΥΣ Ή ΚΑΚΟΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ

ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΠΡΟΚΛΗΘΕΙ ΑΠΟ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Οι παρούσες περιλήψεις συντάχθηκαν με αποκλειστική ευθύνη του Τμήματος Εκτέλεσης των Αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και σε καμία περίπτωση δεν δεσμεύουν την Επιτροπή Υπουργών.

1. ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ	3
2. ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ.....	6
3. ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ	8
3.α. Σχέση μεταξύ ταχείας διεξαγωγής και παραγραφής.....	9
4. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ	11
5. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ.....	13
6. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ	14
7. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ.....	16
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ.....	18

Στις υποθέσεις όπου το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου διαπιστώνει παραβίαση του δικονομικού σκέλους των άρθρων 2 (δικαίωμα στη ζωή) ή/και 3 (απαγόρευση των βασανιστηρίων) της Σύμβασης λόγω μη διεξαγωγής αποτελεσματικής έρευνας όσον αφορά καταπατήσεις, αποδεδειγμένες ή εικαζόμενες, των εν λόγω θεμελιωδών δικαιωμάτων από τις δυνάμεις ασφαλείας, υφίσταται διαρκής υποχρέωση διεξαγωγής τέτοιας έρευνας, η οποία, στην πράξη, συνεπάγεται την υποχρέωση των αρχών για ταχεία και αυτεπάγγελτη επανεξέταση των δικογραφιών προς αποφυγή του ενδεχομένου να υποπέσουν σε παραγραφή τυχόν περαιτέρω ενέργειες και, στις περιπτώσεις που η έρευνα παραμένει δυνατή, για επανάληψη ή επανέναρξή της.

Το παρόν θεματικό δελτίο επικεντρώνεται στα ακόλουθα κύρια στοιχεία της αποτελεσματικότητας των ερευνών, τα οποία έχουν καθιερωθεί με τη νομολογία του Δικαστηρίου και τελούν υπό την επίβλεψη της Επιτροπής Υπουργών: ανεξαρτησία, καταλληλότητα, ταχεία διεξαγωγή, διερεύνηση των ειδικών κινήτρων του εγκλήματος, ανεξάρτητη εποπτεία και αποκατάσταση των θυμάτων. Παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα μέτρων που έχουν ληφθεί και γνωστοποιηθεί από τα διάφορα κράτη, στο πλαίσιο της εκτέλεσης των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, για τη διασφάλιση και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των ερευνών.

1. ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση οι έρευνες πρέπει να διεξάγονται, εξ αρχής, από ανεξάρτητα όργανα. Για την τήρηση της εν λόγω απαίτησης, το όργανο που διεξάγει την έρευνα πρέπει να διαθέτει επαρκή βαθμό ανεξαρτησίας –τόσο από θεσμική όσο και από πρακτική άποψη– από τις αρχές επί των οποίων διεξάγεται η έρευνα. Τούτο σημαίνει ότι το ζήτημα της ανεξαρτησίας θα πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα της σχέσης μεταξύ των κρατικών φορέων/αρχών που φέρονται να ευθύνονται για τα γεγονότα και εκείνων που διεξάγουν τις έρευνες.

<p>Ο Διαμεσολαβητής και η Μονάδα Πρόληψης των Βασανιστηρίων που λειτουργεί υπ' αυτόν καθώς και η Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων και Καταγγελιών ως ανεξάρτητος φορέας ερευνών παρακολουθούν όλα τα περιστατικά καταγγελιών κακομεταχείρισης εκ μέρους των αρχών επιβολής του νόμου, συμπεριλαμβανομένων των καταγγελιών που αφορούν παράνομες πράξεις και παραλείψεις κρατικών λειτουργών.</p>	<p>ALB / Pihoni (74389/13)</p> <p>Οριστική απόφαση 13/05/2018</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Η Ειδική Ερευνητική Υπηρεσία (SIS) ιδρύθηκε το 2007 ως ανεξάρτητος φορέας ο οποίος αναφέρεται στη Γενική Εισαγγελία για τη διερεύνηση πράξεων κακομεταχείρισης που φέρονται ότι τελέστηκαν από την αστυνομία. Ο επικεφαλής της SIS διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν σύστασης του Γενικού Εισαγγελέα. Το Τμήμα Έρευνας των Βασανιστηρίων της SIS διεξάγει προκαταρκτικές έρευνες σε περιπτώσεις κακομεταχείρισης. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας του 2015, οι καταγγελίες των θυμάτων οδηγούν πλέον σε κίνηση ποινικής δίωξης αυτεπαγγέλτως και όχι πλέον κατ' έγκληση. Οι καταγγελίες πράξεων κακομεταχείρισης που φέρονται ότι τελέστηκαν από τον στρατό διερευνώνται από την Ερευνητική Επιτροπή, η οποία συστάθηκε το 2014 και αποτελεί ανεξάρτητο όργανο από θεσμική και διαρθρωτική άποψη.</p>	<p>ARM / Virabyan (40094/05)</p> <p>Οριστική απόφαση 02/01/2013</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας του 2011 ορίζει ότι αρμόδιοι για τη διεξαγωγή ποινικών ερευνών σχετικά με καταγγελίες κακομεταχείρισης είναι οι Εισαγγελείς και ότι η αστυνομία μπορεί να δράσει μόνον κατόπιν εισαγγελικής διάταξης.</p>	<p>CRO / Mader (56185/07)</p> <p>Οριστική απόφαση 21/09/2011</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Η Ανεξάρτητη Αρχή Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας ιδρύθηκε το 2006 με σκοπό την διεξαγωγή αυτεπάγγελτων ερευνών επί καταγγελιών κακομεταχείρισης. Υποβάλλει τους φακέλους και τα πορίσματά της στον Γενικό Εισαγγελέα προκειμένου να ληφθεί σχετική απόφαση.</p>	<p>CYP / Shchukin και λοιποί (14030/03)</p> <p>Οριστική απόφαση 29/10/2010</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2014)93</p>
<p>Για τη διασφάλιση της διεξαγωγής ανεξάρτητων ερευνών όσον αφορά τις συνθήκες του θανάτου υπόπτων που τελούσαν υπό αστυνομική κράτηση, συστάθηκε το 2012 η Γενική Επιθεώρηση των Δυνάμεων Ασφαλείας, ένα ανεξάρτητο όργανο, με σκοπό τη διερεύνηση εγκληματικών πράξεων που φέρονται ότι έχουν διαπραχθεί από αστυνομικά όργανα.</p>	<p>CZE / Eremiasova και Pechova (23944/04)</p> <p>Οριστική απόφαση 16/05/2012</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2014)69</p>

<p>Κατόπιν συνταγματικής τροποποίησης που έλαβε χώρα το 2018, ο Γενικός Εισαγγελέας εκλέγεται από το Κοινοβούλιο με εξαετή θητεία και λογοδοτεί αποκλειστικά και μόνον στο Κοινοβούλιο. Επιπλέον, η Υπηρεσία Εθνικού Επιθεωρητή άρχισε να λειτουργεί το 2019 για τη διερεύνηση εγκληματικών πράξεων βασανιστηρίων, κακομεταχείρισης και διαφόρων άλλων εγκλημάτων που διαπράττονται από τα όργανα επιβολής του νόμου. Ο Εθνικός Επιθεωρητής εκλέγεται και αυτός από το Κοινοβούλιο με εξαετή θητεία και λογοδοτεί αποκλειστικά και μόνον στο Κοινοβούλιο.</p>	<p><i>GEO / ομάδα υποθέσεων Tsintsabadze (35403/06)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 18/03/2011</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Το 2013 συστάθηκε στο Γραφείο Δίωξης Εγκλήματος της Βαυαρίας κεντρική μονάδα εσωτερικών ερευνών, η οποία εκτελεί τα καθήκοντά της με ανεξάρτητο και αντικειμενικό τρόπο, χωριστά από τις καθημερινές εργασίες της βαυαρικής αστυνομίας, διασφαλίζοντας την ανεξαρτησία των ερευνών όσον αφορά πράξεις των αστυνομικών μονάδων καταστολής των ταραχών σε περιπτώσεις όπου τα μέλη τους δεν φέρουν σήμα με το όνομά τους ή άλλα διακριτικά και δεν υπάρχει βιντεοσκόπηση. Επομένως, η μονάδα που διεξάγει την έρευνα δεν σχετίζεται από ιεραρχική, θεσμική, ή πρακτική άποψη με την αστυνομική μονάδα που κατηγορείται για υπηρεσιακό παράπτωμα.</p>	<p><i>GER / Hentschel και Stark (47274/15)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 09/02/2018</p> <p>Έκθεση δράσης</p>
<p>Το Γραφείο Εσωτερικής Ασφάλειας συστάθηκε το 2015 για τη διεξαγωγή ερευνών όσον αφορά τις ενέργειες των σωφρονιστικών υπαλλήλων και των υπαλλήλων των φορέων που υπάγονται στο Υπουργείο Εσωτερικών, συμπεριλαμβανομένης της αστυνομίας. Το εν λόγω Γραφείο είναι θεσμικά ανεξάρτητο από τις αστυνομικές και τις σωφρονιστικές αρχές. Υπάγεται στην εποπτεία του Υπουργού Εσωτερικών, διαθέτει δε χωριστό προϋπολογισμό και τις δικές του εγκαταστάσεις και περιφερειακές μονάδες.</p>	<p><i>LVA / ομάδα υποθέσεων Holodenko (17215/07)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 04/11/2013</p> <p>Τελικό ψήφισμα ResDH(2018)382</p> <p><i>LVA / Balajevs (8347/07)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 28/07/2016</p> <p>Έκθεση δράσης</p>
<p>Ο Νόμος περί Ποινικής Δικονομίας και ο Νόμος περί Εθνικής Εισαγγελικής Αρχής τροποποιήθηκαν το 2007 και το 2011 εκχωρώντας την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή ερευνών σχετικά με καταγγελίες κακομεταχείρισης τελεσθείσας από αστυνομικά όργανα, αρχικά σε ομάδα ειδικών καθηκόντων απαρτιζόμενη από εισαγγελείς και εν συνεχεία στο νεοϊδρυθέν Ειδικό Τμήμα για την Έρευνα και τη Δίωξη Υπαλλήλων που λειτουργεί στο πλαίσιο της Εισαγγελίας. Το εν λόγω τμήμα χαίρει επαγγελματικής και λειτουργικής αυτονομίας και είναι αποκλειστικά αρμόδιο για την αντιμετώπιση ποινικών αδικημάτων που φέρονται ότι διέπραξαν όργανα της αστυνομίας, της στρατιωτικής αστυνομίας, καθώς και των μυστικών υπηρεσιών.</p>	<p><i>SVN / Matko (43393/98)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 02/02/2007</p> <p>Έκθεση δράσης</p> <p><i>SVN / Franciska Stefancic (58349/09)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 24/01/2018</p> <p>Έκθεση δράσης</p>
<p>Από το 2015, σύμφωνα με απόφαση της Γενικής Εισαγγελίας, η οποία υπάγεται στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, οι έρευνες σχετικά με καταγγελίες εναντίον κρατικών λειτουργών πρέπει να διεξάγονται αποκλειστικά από εισαγγελείς που υπηρετούν στα ανώτερα δικαστήρια και όχι από τη δικαστική αστυνομία. Οι εν λόγω εισαγγελείς επιλέγονται μεταξύ εκείνων στα καθήκοντα των οποίων δεν συγκαταλέγεται η εποπτεία της δραστηριότητας της δικαστικής αστυνομίας.</p>	<p><i>ROM / Barbu Anghelescu αριθ. 1 (46430/99)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 05/01/2005</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2016)150</p>
<p>Με σκοπό τη διεξαγωγή ερευνών όσον αφορά καταχρήσεις που αποδίδονται σε ενέργειες των δυνάμεων ασφαλείας στη διάρκεια αντιτρομοκρατικών επιχειρήσεων στον Βόρειο Καύκασο, το 2011 συστάθηκε η Επιτροπή Ερευνών ως ανεξάρτητο όργανο το οποίο διαδέχθηκε την Επιτροπή Ερευνών που λειτουργούσε στο πλαίσιο των εισαγγελιών. Το 2013 τροποποιήθηκε ο Κώδικας</p>	<p><i>RUS / ομάδα υποθέσεων Khashiyev και Akayeva (57942/00)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 06/07/2005</p>

<p>Ποινικής Δικονομίας ώστε να καταστεί δυνατή η εκ μέρους του προσώπου που διεξάγει την έρευνα ανεξάρτητη διενέργεια ορισμένων πράξεων έρευνας, όπως οι ιατρικές και ιατροδικαστικές εξετάσεις, πριν από την κίνηση ποινικής δίωξης, ήτοι στη διάρκεια προανακριτικής έρευνας.</p>	<p>Ενδιάμεσο ψήφισμα CM/ResDH(2015)45</p>
<p>Όσον αφορά τις έρευνες σχετικά με τους θανάτους Ιρακινών υπηκόων στη διάρκεια της κατοχής του Νότιου Ιράκ από τις ένοπλες δυνάμεις του Ηνωμένου Βασιλείου, το Υπουργείο Άμυνας θέσπισε, το 2010, διαδικασία έρευνας η οποία συνδύαζε τη διεξαγωγή ποινικών ερευνών από την ομάδα Iraq Historic Allegations Team (IHAT) με έρευνα ανακριτικού τύπου (την επονομαζόμενη Έρευνα για τους θανάτους) την οποία διεξήγαγε συνταξιούχος δικαστής του High Court ή/και υπό τη δικαστική εποπτεία εντεταλμένου δικαστή του High Court. Με απόφαση του High Court του 2013 κρίθηκε ότι, μετά την αναδιάρθρωσή της το 2012, η IHAT διέθετε επαρκή βαθμό ανεξαρτησίας.</p>	<p><i>UK / Al-Skeini και λοιποί (55721/07)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 07/07/2011</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2016)298</p>
<p>Η Κρατική Υπηρεσία Ερευνών (SBI), ανεξάρτητο εκτελεστικό όργανο επιβολής του νόμου, ιδρύθηκε το 2016 για τη διεξαγωγή ερευνών όσον αφορά εγκλήματα που διαπράττονται από υψηλόβαθμους κρατικούς λειτουργούς, δικαστικούς λειτουργούς και όργανα επιβολής του νόμου, και άρχισε να λειτουργεί το 2018. Στο πλαίσιο της Γενικής Εισαγγελίας, το Τμήμα Διαδικαστικής Καθοδήγησης σε Ποινικές Διαδικασίες, το οποίο υπάγεται στην αρμοδιότητα της SBI, ασκεί διαδικαστικό έλεγχο επί των προδικαστικών ερευνών που διεξάγει η SBI και διαχειρίζεται την ποινική δίωξη στις εν λόγω υποθέσεις.</p>	<p><i>UKR / ομάδα υποθέσεων Kaverzin (23893/03)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 15/08/2012</p> <p>Σχέδιο δράσης</p> <p><i>UKR / ομάδα υποθέσεων Afanasyev (38722/02)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 05/07/2005</p> <p>Σχέδιο δράσης</p> <p><i>UKR / Belousov (4494/07)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 07/02/2014</p> <p>Απόφαση Επιτροπής Υπουργών 2019</p>

2. ΚΑΤΑΛΛΗΛΟΤΗΤΑ

Η Σύμβαση επιτάσσει τη διεξαγωγή των ερευνών με τον κατάλληλο τρόπο. Οι ερευνητικές αρχές θα πρέπει να διαθέτουν την εξειδίκευση και την εξουσία δράσης που θα μπορούσαν να καταστήσουν δυνατή την εξακρίβωση όλων των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών, καθώς και τον εντοπισμό και, ενδεχομένως, την τιμωρία των υπευθύνων.

<p>Ο Συνήγορος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (HRD) συστάθηκε το 2003 και ασκεί την πολιτική εποπτεία στον στρατό. Ο HRD ελέγχει συστηματικά χώρους στέρησης της ελευθερίας που υπάγονται στο Υπουργείο Άμυνας και έχει συγκροτήσει ειδικό τμήμα για την προστασία των δικαιωμάτων των υπηρετούντων στον στρατό, το οποίο, μεταξύ άλλων, ελέγχει τις καταγγελίες τους και παρέχει νομικές συμβουλές. Η ανοικτή γραμμή επικοινωνίας του HRD, η οποία παρέχεται ατελώς επί εικοσιτετραώρου βάσεως, δίνει στους υπηρετούντες στον στρατό και στους πολίτες τη δυνατότητα να αναφέρουν οποιοδήποτε ζήτημα σχετίζεται με τις ένοπλες δυνάμεις.</p>	<p><i>ARM / Muradyan (11275/07)</i></p> <p><u>Οριστική απόφαση</u> <u>24/02/2017</u></p> <p><u>Σχέδιο δράσης</u></p>
<p>Για τη διασφάλιση της έγκαιρης συλλογής εγκληματολογικών στοιχείων, ο Γενικός Εισαγγελέας εξέδωσε, το 2014, οδηγίες σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται σε περίπτωση καταγγελίας κακομεταχείρισης τελεσθείσας από την αστυνομία. Ο καταγγέλλων πρέπει να εξετάζεται από ιατροδικαστή εντός 24 ωρών από την υποβολή της καταγγελίας ή από τη στιγμή που η αστυνομία πληροφορήθηκε για την ενδεχόμενη ύπαρξη της εν λόγω κακομεταχείρισης. Τα σχετικά περιστατικά πρέπει να αναφέρονται στον Γενικό Εισαγγελέα και στον Πρόεδρο της Αρχής Διερεύνησης Ισχυρισμών και Παραπόνων κατά της Αστυνομίας. Το 2017, με νομοθετική τροποποίηση προβλέφθηκε ότι οι εν λόγω ιατρικές εξετάσεις πρέπει να διεξάγονται σύμφωνα με το Εγχειρίδιο για την αποτελεσματική διερεύνηση και τεκμηρίωση των βασανιστηρίων και άλλης σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας του Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης.</p>	<p><i>CYP / Khani Kabarra (24459/12)</i></p> <p><u>Οριστική απόφαση</u> <u>05/09/2018</u></p> <p><u>Σχέδιο δράσης</u></p>
<p>Κατόπιν αναδιάρθρωσης της Γενικής Εισαγγελίας το 2016, ανατέθηκε στο υπαγόμενο σε αυτήν Τμήμα Καταπολέμησης των Βασανιστηρίων η διεξαγωγή ερευνών όσον αφορά σύνθετες υποθέσεις, η εποπτεία ερευνών που διεξάγονται από τις κατά τόπους αρμόδιες εισαγγελίες, καθώς και η παροχή καθοδήγησης και στήριξης προς όλους τους υπαγόμενους σε αυτήν εισαγγελείς επί ζητημάτων κακομεταχείρισης στην οποία εμπλέκονται οι δυνάμεις ασφαλείας. Επιπρόσθετα, ιδρύθηκε Ειδική Εισαγγελία για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος με ειδικά τμήματα κατά των βασανιστηρίων, με σκοπό τη διερεύνηση υποθέσεων διακεκριμένων μορφών κακομεταχείρισης και βασανιστηρίων. Οι Εισαγγελείς που υπηρετούν στα τμήματα κατά των βασανιστηρίων έχουν ως αποκλειστικό έργο την εξέταση των υποθέσεων κακομεταχείρισης και δεν εμπλέκονται σε κοινά έργα με την αστυνομία ή άλλους φορείς επιβολής του νόμου.</p>	<p><i>MDA / ομάδα υποθέσεων Corsacov (18944/02)</i></p> <p><u>Οριστική απόφαση</u> <u>04/07/2006</u></p> <p><u>Τελικό ψήφισμα</u> <u>CM/ResDH(2018)463</u></p> <p><i>MDA / Levinta (17332/03)</i></p> <p><u>Οριστική απόφαση</u> <u>16/03/2009</u></p> <p><u>Σχέδιο δράσης</u></p>
<p>Κατόπιν δικαστικής απόφασης σχετικά με θανατηφόρο περιστατικό στο οποίο εμπλεκόταν το προσωπικό του Βασιλικού Στρατού των Κάτω Χωρών που υπηρετούσε στην αλλοδαπή, πραγματοποιήθηκε, από Επιτροπή που είχε διοριστεί ειδικά για αυτό τον σκοπό, αξιολόγηση της διοίκησης της στρατιωτικής ποινικής δικαιοσύνης σχετικά με τις επιχειρήσεις στις οποίες είχαν εμπλοκή στρατιωτικά στελέχη σε περιοχές υψηλού κινδύνου. Ελήφθησαν μέτρα που αφορούσαν την παροχή συμβουλών και την επιμόρφωση, και ιδίως τη δημιουργία ομάδων έρευνας· τη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των διοικητών, των μονάδων της στρατιωτικής αστυνομίας και των εισαγγελέων· τη διατύπωση οδηγιών για περαιτέρω ενέργειες σε περίπτωση χρήσης θανατηφόρου βίας. Η Εισαγγελία εκπόνησε ένα εγχειρίδιο ερευνών το οποίο περιλαμβάνει επισκόπηση των βασικών</p>	<p><i>NDL / Jaloud (47708/08)</i></p> <p><u>Οριστική απόφαση</u> <u>20/11/2014</u></p> <p><u>Τελικό ψήφισμα</u> <u>CM/ResDH(2018)47</u></p>

ζητημάτων και των πιθανών αξόνων δράσης όσον αφορά τη διεξαγωγή ερευνών στη διάρκεια στρατιωτικών επιχειρήσεων, με σκοπό τη βελτίωση μεταξύ άλλων του συντονισμού με τις τοπικές αρχές ποινικής δικαιοσύνης και τους συμμάχους που βρίσκονται στο πεδίο επιχειρήσεων, τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων και τη διατήρηση των φακέλων.

Το 2008, ο Διαμεσολαβητής δημιούργησε ειδική μονάδα επιφορτισμένη με την εξέταση καταγγελιών σχετικά με πράξεις των οργάνων επιβολής του νόμου. Το 2012, ο Υπουργός Εσωτερικών εξέδωσε απόφαση για την ιατρική εξέταση των προσώπων που συλλαμβάνονται από την αστυνομία. Το 2014, ο Γενικός Εισαγγελέας εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές για τις διαδικασίες αναφορικά με θανάτους που προκλήθηκαν και κακομεταχείριση που τελέσθηκε από αστυνομικά όργανα ή άλλους κρατικούς λειτουργούς.

*POL / ομάδα υποθέσεων
Dzwonkowski (46702/99)*

[Οριστική απόφαση
12/04/2007](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2016\)148](#)

Το 2015, η Εισαγγελία η οποία υπάγεται στο Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο υιοθέτησε μια στρατηγική για τη διεξαγωγή αποτελεσματικών ερευνών σε περιπτώσεις κακομεταχείρισης από κρατικούς λειτουργούς (αστυνομικά όργανα, σωφρονιστικούς υπαλλήλους, χωροφύλακες). Η αποτελεσματική πρόληψη και διαπίστωση περιστατικών κακομεταχείρισης στη φυλακή ενισχύθηκε επίσης μέσω επαγγελματικών επιμορφωτικών δραστηριοτήτων και της εποπτείας των σχετικών παρεμβάσεων της Εθνικής Διοίκησης των Φυλακών. Επιπλέον, εκδόθηκαν κανονισμοί για την τεκμηρίωση και την αναφορά των ιατρικών αποδείξεων από τις οποίες προκύπτει η κακομεταχείριση.

*ROM / ομάδα υποθέσεων
Predica
(42344/70)*

[Οριστική απόφαση
07/09/2011](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2017\)291](#)

Η απαιτούμενη επιμέλεια και αμεροληψία των ερευνών που αφορούν πράξεις κακομεταχείρισης τις οποίες φέρεται ότι έχει τελέσει η αστυνομία τονίστηκε στην πάγια νομολογία του Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου. Όσον αφορά ειδικότερα το καντόνι της Γενεύης, το 2008 συστάθηκε γενική επιθεώρηση της υπηρεσίας, η οποία εξετάζει τις καταγγελίες εναντίον αστυνομικών οργάνων.

SUI / Dembele (74010/11)

[Οριστική απόφαση
26/09/2016](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2016\)175](#)

3. ΤΑΧΕΙΑ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ

Η Σύμβαση απαιτεί επίσης την ταχεία διεξαγωγή των ερευνών. Οι ερευνητικές αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αντιδρούν και να κινούν αμελλητί τη διαδικασία έρευνας, κάτι το οποίο είναι ζωτικής σημασίας ιδίως για την εξασφάλιση των αποδείξεων. Στο πλαίσιο αυτό ιδιαίτερη πρόκληση αποτελεί ο κίνδυνος να υποπέσουν σε παραγραφή τα υπό διερεύνηση εικαζόμενα αδικήματα (βλ. ενότητα 3.α).

<p>Η ολοκλήρωση της προκαταρκτικής έρευνας και της κύριας έρευνας υπόκειται σε προθεσμίες. Το 2017, καταργήθηκε η πρόβλεψη αυτόματης παύσης της ποινικής έρευνας λόγω της διάρκειάς της και θεσπίστηκαν διορθωτικά μέτρα για την επιτάχυνση της διαδικασίας απευθυνόμενα τόσο στα θύματα όσο και στους κατηγορούμενους. Ο χάρτης πορείας που θεσπίστηκε τον Ιούλιο του 2017 προέβλεπε περισσότερες μεταρρυθμίσεις, και ιδίως εισαγγελείς εξειδικευμένους στην έρευνα καταγγελιών κακομεταχείρισης τελεσθείσας από την αστυνομία και την αυτόματη διαβίβαση του συνόλου των εν λόγω καταγγελιών στην Εισαγγελία.</p>	<p>BGR / S.Z. (29263/12)</p> <p>Οριστική απόφαση 03/06/2015</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Σύμφωνα με τον Νόμο περί Ποινικών Διώξεων του 2007, για την αποτροπή της υπερβολικά μεγάλης διάρκειας των ερευνών σχετικά με πράξεις κακομεταχείρισης που φέρονται ότι διέπραξαν αστυνομικά όργανα, οι εισαγγελείς υποχρεούνται να προβούν στις οικείες διαδικαστικές ενέργειες εντός 30 ημερών από την υποβολή της καταγγελίας. Σύμφωνα με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας του 2010, οι εισαγγελείς πρέπει να αποφασίζουν για το βάσιμο μιας ποινικής καταγγελίας εντός τριών μηνών. Σε περίπτωση καθυστερήσεων, ο εισαγγελέας πρέπει να ενημερώνει τον καταγγέλλοντα και τον ανώτερο αρμόδιο εισαγγελέα. Προς αποφυγή φαινόμενων αυθαιρεσίας, το 2013 ο Νόμος περί Ποινικής Δικονομίας εισήγαγε δικαίωμα προσφυγής ενώπιον του ανώτερου αρμόδιου εισαγγελέα.</p>	<p>MKD / ομάδα υποθέσεων Jasar group (69908/01)</p> <p>Οριστική απόφαση 15/05/2007</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2018)72</p> <p>MKD / ομάδα υποθέσεων Kitanovski (15191/12)</p> <p>Οριστική απόφαση 22/04/2015</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Για τη διασφάλιση της ταχείας διεξαγωγής των ερευνών σε περίπτωση ύπαρξης θυμάτων από τη χρήση πυροβόλων όπλων από αστυνομικά όργανα, το περιστατικό πρέπει να αναφέρεται στους ιεραρχικά ανωτέρους τους, οι οποίοι οφείλουν να το καταγράψουν και να διαβιβάσουν τη σχετική πληροφορία στον αρμόδιο εισαγγελέα εντός 48 ωρών. Το σύστημα κατανομής καθηκόντων του Κρατικού Τμήματος Ποινικών Ερευνών βελτιώθηκε ώστε να εξασφαλίζεται η ταχεία άφιξη στον τόπο όπου έλαβε χώρα το περιστατικό. Οι έρευνες που δεν είναι δυνατόν να διεξαχθούν από το εν λόγω Τμήμα θα διενεργούνται από το Γραφείο Εσωτερικών Ερευνών της αστυνομίας της οικείας περιφέρειας ή από τα μέλη της αστυνομικής μονάδας γειτονικής περιφέρειας.</p>	<p>NDL / Ramsahai (52391/99)</p> <p>Οριστική απόφαση 15/05/2007</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2010)178</p>
<p>Όσον αφορά καταγγελλόμενες περιπτώσεις κακομεταχείρισης πολιτών και θανάτους που επήλθαν στη διάρκεια επιχειρήσεων των αντιτρομοκρατικών δυνάμεων ασφαλείας κατά τη δεκαετία του 1990, μέσω μιας Εγκυκλίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης του 2003 υπογραμμίστηκε η ανάγκη ταχείας διεξαγωγής των ποινικών ερευνών από εισαγγελείς (και όχι από μέλη των δυνάμεων ασφαλείας). Η απαίτηση έκδοσης διοικητικής άδειας για την κίνηση ποινικών ερευνών που αφορούν μέλη των δυνάμεων ασφαλείας σε περιπτώσεις καταγγελλόμενων πράξεων κακομεταχείρισης και βασανιστηρίων καταργήθηκε το 2003.</p>	<p>TUR / ομάδα υποθέσεων Aksoy (21987/93)</p> <p>Οριστική απόφαση 18/12/1996</p> <p>Ενδιάμεσο ψήφισμα ResDH(2005)43</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2019)51</p>
<p>Για την επιτάχυνση των ερευνών που αφορούν υποθέσεις κακομεταχείρισης, ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας τροποποιήθηκε το 2016 και προβλέπει πλέον την υποχρέωση των εισαγγελικών και</p>	<p>TUR / ομάδα υποθέσεων Bati (33097/96)</p>

δικαστικών λειτουργιών να δίνουν προτεραιότητα στις εν λόγω υποθέσεις. Το 2017, το Υπουργείο Δικαιοσύνης εξέδωσε εγκύκλιο η οποία επέβαλλε στους εισαγγελείς την υποχρέωση να ολοκληρώνουν τις έρευνες επί καταγγελιών περί βασανιστηρίων εντός 180 ημερών και επί καταγγελιών περί υπερβολικής χρήσης βίας εντός 120 ημερών, έθετε δε προθεσμία 370 ημερών για την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας όσον αφορά τα εν λόγω εγκλήματα. Οι καθυστερήσεις της διαδικασίας μπορεί να έχουν αρνητικές συνέπειες όσον αφορά την προοπτική προαγωγής του αρμόδιου εισαγγελικού ή δικαστικού λειτουργού στο μέλλον.

[Οριστική απόφαση](#)
[03/09/2004](#)

[Έκθεση δράσης](#)

TUR / ομάδα υποθέσεων
Aksoy (21987/93)

[Οριστική απόφαση](#)
[18/12/1996](#)

[Τελικό ψήφισμα](#)
[CM/ResDH\(2019\)51](#)

Για την επιτάχυνση των διαδικασιών έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των ερευνών που αφορούν τον θάνατο κρατουμένων, λήφθηκαν τα ακόλουθα μέτρα: διορισμός δικαστή μέλους του High Court ως προεδρεύοντος ιατροδικαστή για την παροχή συμβουλών· διορισμός το 2016 επιπλέον ιατροδικαστών ώστε να καλυφθεί το σύνολο των δικαστικών θέσεων· κατανομή των πιο σύνθετων ερευνών μεταξύ δικαστών ανώτερης βαθμίδας· διορισμός νέου συμβούλου στη συμβουλευτική επιτροπή ιατροδικαστών· μείωση των αναβολών, βελτίωση της διαχείρισης και της κατανομής των υποθέσεων· διορισμός βοηθητικού προσωπικού έρευνας για την παροχή συνδρομής στους ιατροδικαστές· θέσπιση μηχανισμού ελέγχου για τη διασφάλιση της ταχείας ολοκλήρωσης των ερευνών και υποβολής των σχετικών πορισμάτων. Το 2015, κατόπιν επανεξέτασης της ιατροδικαστικής υπηρεσίας, έγιναν 13 συστάσεις με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και τη μείωση των καθυστερήσεων στις διαδικασίες έρευνας, οι οποίες έγιναν δεκτές και υλοποιήθηκαν έως το τέλος του 2016.

UK / McDonnell (19563/11)

[Οριστική απόφαση](#)
[06/12/2016](#)

[Τελικό ψήφισμα](#)
[CM/ResDH\(2016\)356](#)

3.α. Σχέση μεταξύ ταχείας διεξαγωγής και παραγραφής

Το Συμβούλιο των Εισαγγελιών εποπτεύει την επίδειξη επιμέλειας στις διεξαγόμενες έρευνες, ενώ το 2018 ψηφίστηκε νόμος με τον οποίο καταργήθηκε η χάρη όσον αφορά πράξεις κακομεταχείρισης, ως σαφής ένδειξη ότι δεν θα υπάρχει ανοχή για τις πράξεις κακομεταχείρισης. Στο σχέδιο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας συμπεριλήφθη ολοκληρωμένο σύστημα εγγυήσεων, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, αυστηρές προθεσμίες για τις προδικαστικές διαδικαστικές ενέργειες. Σχεδιάζεται η κατάργηση της προβλεπόμενης στον Ποινικό Κώδικα παραγραφής λόγω παρέλευσης χρονικού ορίου όσον αφορά τα βασανιστήρια.

ARM / Muradyan
(11275/07)

[Οριστική απόφαση](#)
[24/02/2017](#)

[Σχέδιο δράσης](#)

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ποινική δίωξη δεν θα παύσει λόγω παραγραφής, από το 2020, η παραγραφή αναστέλλεται μετά την πρωτόδικη απόφαση και για την υπόλοιπη διάρκεια της διαδικασίας. Δεν είναι δυνατή η αναστολή των ποινών που έχουν επιβληθεί σε κρατικούς λειτουργούς για βασανιστήρια. Οι πειθαρχικές έρευνες κατά αστυνομικών οργάνων και οργάνων της χωροφυλακής (carabinieri) κινούνται, διεξάγονται και ολοκληρώνονται ανεξάρτητα από τις ποινικές διαδικασίες που αφορούν τα ίδια γεγονότα και μπορεί να αναστέλλονται μέχρι να εκδοθεί απόφαση επί των τελευταίων.

ITA / ομάδα υποθέσεων
Cestaro (6884/11)

[Οριστική απόφαση](#)
[07/04/2015](#)

[Έκθεση δράσης](#)

Για την αντιμετώπιση της αναποτελεσματικότητας των ερευνών σχετικά με τη χρήση θανατηφόρου βίας στο πλαίσιο της καταστολής των αντικυβερνητικών διαδηλώσεων τον Δεκέμβριο του 1989 και τον Ιούνιο του 1990, ελήφθησαν, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα μέτρα: τον Μάρτιο του 2012 καταργήθηκε η εκ του νόμου προβλεπόμενη παραγραφή των εκ προθέσεως εγκλημάτων κατά της ζωής κι έτσι επετράπη η συνέχιση των ερευνών στις οικείες περιπτώσεις. Επιπλέον, ο Ποινικός

ROM / ομάδα υποθέσεων
Association "21 December 1989" (33810/07+)

[Οριστική απόφαση](#)
[28/11/2011](#)

Κώδικας και ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας του 2014 παρείχαν στις ερευνητικές αρχές τα νομικά μέσα που τους επέτρεπαν να ξεπεράσουν τυχόν άρνηση εκ μέρους των φορέων που διαθέτουν αποδεικτικά στοιχεία συνδεδόμενα με τις έρευνες να συνεργαστούν με τις εν λόγω αρχές.

[Σχέδιο δράσης](#)

4. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση πρέπει να καθίσταται δυνατή, στις έρευνες σχετικά με θανάτους ή κακομεταχείριση που προκλήθηκαν από όργανα των δυνάμεων ασφαλείας, η συμμετοχή των θυμάτων (ή, κατά περίπτωση, συγγενικών τους προσώπων), στον βαθμό που κρίνεται αναγκαίο για τη διαφύλαξη των έννομων συμφερόντων τους. Η εν λόγω συμμετοχή θα πρέπει να περιλαμβάνει την παροχή στα πρόσωπα αυτά της δυνατότητας πρόσβασης στον φάκελο της έρευνας, αλλά όχι οπωσδήποτε και σε όλα τα στοιχεία που περιέχονται σε αυτόν. Στο πλαίσιο αυτό ενδέχεται να ανακύψει το ζήτημα της νομικής συνδρομής. Ένα άλλο επίσης ζήτημα είναι η αναγκαιότητα αιτιολόγησης των αποφάσεων περί παύσης των ερευνών. Όσον αφορά γενικότερα τον δημόσιο έλεγχο, οι επιταγές της διασφάλισης της λογοδοσίας και της διατήρησης της εμπιστοσύνης των πολιτών στις ενέργειες των αρχών καθιστούν αναγκαία την προσεκτική στάθμιση μεταξύ δημοσιότητας και απορρήτου.

<p>Στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας του 2017 εισήχθησαν δικονομικά δικαιώματα του θύματος (όπως το δικαίωμα προσβολής αποφάσεων που αφορούν την αναστολή της διαδικασίας, τη μη κίνηση ερευνών από τον εισαγγελέα ή την επιμήκυνση της διαδικασίας της έρευνας, το δικαίωμα ενημέρωσης για την πρόοδο της διαδικασίας και το δικαίωμα πρόσβασης σε αντίγραφα των πράξεων και των αποδεικτικών στοιχείων που περιλαμβάνονται στον εισαγγελικό φάκελο). Επιπλέον, οι κατευθυντήριες γραμμές της Εισαγγελίας που εκδόθηκαν το 2018 προέβλεψαν την παροχή ειδικής υποστήριξης στα θύματα και τους μάρτυρες ποινικών αδικημάτων.</p>	<p>ALB / Pihoni (74389/13)</p> <p>Οριστική απόφαση 13/05/2018</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Το δικαίωμα ενημέρωσης των θυμάτων όσον αφορά μια εν εξελίξει έρευνα εισήχθη στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το 2014, παρέχοντας στα εν λόγω πρόσωπα, κατ' αρχήν, πρόσβαση στο υλικό της δικογραφίας. Το νέο Διοργανικό Συμβούλιο για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων και της Κακομεταχείρισης υπογράμμισε τη σημασία της παροχής αποτελεσματικής νομικής συνδρομής στα θύματα. Κατόπιν τροποποιήσεων που πραγματοποιήθηκαν το 2018 και, εν συνεχεία, μιας διευκρινιστικής απόφασης του Συνταγματικού Δικαστηρίου, η εκ μέρους του εισαγγελέα άρνηση να αναγνωρίσει σε πρόσωπο την «ιδιότητα του θύματος», μπορεί να προσβληθεί ενώπιον του ανώτερου εισαγγελέα και εν τέλει ενώπιον δικαστηρίου σε σχέση με όλα τα είδη ποινικών αδικημάτων. Για την ενίσχυση και την προστασία των συμφερόντων των θυμάτων και των μαρτύρων στη διάρκεια της διαδικασίας δημιουργήθηκε μια Υπηρεσία Συντονισμού Θυμάτων και Μαρτύρων που λειτουργεί στο πλαίσιο της Εισαγγελίας.</p>	<p>GEO / ομάδα υποθέσεων Tsintsabadze (35403/06)</p> <p>Οριστική απόφαση 18/03/2011</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Όσον αφορά τη χρήση θανατηφόρου βίας στη διάρκεια της καταστολής των αντικυβερνητικών διαδηλώσεων τον Δεκέμβριο του 1989 και τον Ιούνιο του 1990, στο πλαίσιο νέων ερευνών, δημοσιεύονταν σε τακτική βάση ενημερώσεις σχετικά με την πρόδοό τους στον δικτυακό τόπο της Εισαγγελίας, για τις οικογένειες των θυμάτων. Επιπλέον, στο πλαίσιο της εξέλιξης της νέας διαδικασίας έρευνας, παρατηρήθηκε αύξηση της αλληλεπίδρασης με τους προσφεύγοντες καθώς και πρόθεση να λάβει χώρα εκ νέου ακρόαση όλων των θιγόμενων προσώπων.</p>	<p>ROM / ομάδα υποθέσεων Association "21 December 1989" (33810/07+)</p> <p>Οριστική απόφαση 28/11/2011</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας του 2005 προβλέπει τη συμμετοχή του θύματος καθώς και το αυτόματο δικαίωμα για δικαστικό έλεγχο όταν ο εισαγγελέας αποφασίζει να μην ασκήσει ποινική δίωξη για καταχρήσεις που φέρονται να έχουν τελέσει μέλη των δυνάμεων ασφαλείας.</p>	<p>TUR / Ahmet Özkan και λοιποί (21689/93)</p> <p>Οριστική απόφαση 10/11/2004</p> <p>Ενδιάμεσο ψήφισμα CM/ResDH(2005)43</p>
<p>Όσον αφορά τις έρευνες σχετικά με τους θανάτους Ιρακινών υπηκόων στη διάρκεια της κατοχής του Νότιου Ιράκ από τις ένοπλες δυνάμεις του Ηνωμένου Βασιλείου, η διαδικασία έρευνας η οποία</p>	<p>UK / Al-Skeini και λοιποί (55721/07)</p>

συνδύαζε τη διεξαγωγή ποινικών ερευνών από την ομάδα Iraq Historic Allegations Team (IHAT) με έρευνα ανακριτικού τύπου (την επονομαζόμενη Έρευνα για τους θανάτους) ενέπλεκε τις οικογένειες των θυμάτων και ήταν προσβάσιμη στο ευρύ κοινό. Το 2016, το High Court έθεσε τις αρχές οι οποίες έπρεπε να λαμβάνονται υπόψη κατά την εκτίμηση, μετά από τη διεξαγωγή της έρευνας της IHAT, του κατάλληλου, εύλογου και αναλογικού χαρακτήρα της διεξαγωγής «Έρευνας για τους θανάτους», λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το ανθρώπινο κόστος και την πιθανότητα εξαγωγής σαφούς συμπεράσματος όσον αφορά τις περιστάσεις υπό τις οποίες απεβίωσε το πρόσωπο.

[Οριστική απόφαση
07/07/2011](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2016\)298](#)

Όσον αφορά τον δημόσιο έλεγχο και την ενημέρωση των οικογενειών των θυμάτων σχετικά με τη διερεύνηση των θανάτων στη Βόρεια Ιρλανδία στη διάρκεια επιχειρήσεων των δυνάμεων ασφαλείας κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990, η Εισαγγελία θέσπισε πολιτική αιτιολόγησης της μη δίωξης και οι σχετικές αποφάσεις υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο. Επιπλέον, προβλέφθηκε η παροχή νομικής συνδρομής για την εκπροσώπηση των οικογενειών των θυμάτων. Από τη σύστασή του, το νέο ενιαίο ανεξάρτητο ερευνητικό σώμα, η μονάδα Historical Investigations Unit, θα διαθέτει επίσης ειδικευμένο προσωπικό που θα έχει ως καθήκον τη διασφάλιση της συμμετοχής των συγγενικών προσώπων από την αρχή της διαδικασίας.

*UK / ομάδα
υποθέσεων McKerr
(28883/95)*

[Οριστική απόφαση
04/08/2001](#)

[Σχέδιο δράσης](#)

Το 2012 ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας της Ουκρανίας εισήγαγε βελτιώσεις όσον αφορά τη συμμετοχή των θυμάτων, οι οποίες μεταξύ άλλων περιλάμβαναν τα δικαιώματα: παροχής εξηγήσεων και προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων· ενημέρωσης σχετικά με τη διαδικασία· εξέτασης της δικογραφίας και λήψης αντιγράφων των εγγράφων· εκπροσώπησης· υποβολής αιτημάτων και προσβολής των αποφάσεων, των ενεργειών ή της αδράνειας των προσώπων που διενεργούν την έρευνα και των εισαγγελικών ή των δικαστικών λειτουργών· συμμετοχής στη δίκη και άσκησης ένδικων μέσων.

*UKR / Gongadze
(34056/02)*

[Οριστική απόφαση
08/02/2006](#)

[Σχέδιο δράσης](#)

5. ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΚΙΝΗΤΡΩΝ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

Για να είναι αποτελεσματικές οι έρευνες σχετικά με θανάτους και πράξεις κακομεταχείρισης πρέπει να ληφθεί ειδική μέριμνα για τη διερεύνηση της ύπαρξης πιθανών ρατσιστικών κινήτρων ή άλλων κινήτρων που αφορούν διακρίσεις. Άλλα κίνητρα, όπως αυτά που υποκινούν επιθέσεις κατά δημοσιογράφων ή άλλων παραγόντων των μέσων ενημέρωσης, μπορεί να επιβάλλουν ειδική αντιμετώπιση. Η διασφάλιση της προσήκουσας διερεύνησης των εν λόγω κινήτρων μπορεί επίσης να καθιστά αναγκαία την τροποποίηση των οικείων ποινικών νόμων.

<p>Το 2011 ο Ποινικός Κώδικας τροποποιήθηκε και περιέλαβε ως επιβαρυντική περίσταση, όσον αφορά την ανθρωποκτονία και τις σωματικές βλάβες, την ύπαρξη ρατσιστικών ή ξενοφοβικών κινήτρων. Οι εν λόγω διατάξεις επιτρέπουν στις ερευνητικές αρχές να εξετάζουν αν η υπερβολική χρήση βίας από τα σώματα ασφαλείας οφείλεται πιθανώς σε ρατσιστικά κίνητρα.</p>	<p><i>BGR / Nachova και λοιποί (43577/98)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 06/07/2005</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2017)97</p>
<p>Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των ερευνών σχετικά με υποθέσεις που αφορούν διακρίσεις και εγκλήματα μίσους στο πλαίσιο των βίαιων επιθέσεων κατά ακτιβιστών ΛΟΑΤΚΙ και μαρτύρων του Ιερωβά στη διάρκεια πορειών/συγκεντρώσεων, η αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη διευρύνθηκε το 2010 ώστε να περιλαμβάνει και ιδιώτες: τόσο τα νομικά όσο και τα φυσικά πρόσωπα υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με πράξεις εικαζόμενης διακριτικής μεταχείρισης εντός 10 ημερών. Αν δεν υπάρξει συμμόρφωση προς την σύσταση που εκδίδει εν συνεχεία ο Συνήγορος του Πολίτη, ο καταγγέλλων δικαιούται να προσφύγει ενώπιον δικαστηρίου, σύμφωνα με τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Το 2018, αυξήθηκαν οι προβλεπόμενες στον Ποινικό Κώδικα ποινές για εγκλήματα τα οποία διαπράχθηκαν για λόγους που εισάγουν διακρίσεις.</p>	<p><i>GEO / ομάδα υποθέσεων Identoba και λοιποί (73235/12)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 12/08/2015</p> <p>Σχέδιο δράσης</p>
<p>Το 2012, με εγκύκλιο απευθυνόμενη στα αστυνομικά όργανα, ο Αρχηγός της Αστυνομίας ζήτησε την κατά προτεραιότητα εξέταση των καταγγελιών που αφορούν ρατσιστικές συμπεριφορές. Σε μεταγενέστερη εγκύκλιο εκδοθείσα το 2014 ο Αρχηγός της Αστυνομίας επεσήμανε την υποχρέωση που υπέχουν οι αστυνομικές αρχές να διερευνούν την πιθανή ύπαρξη λόγων που αφορούν την εθνική καταγωγή, τη θρησκεία, τον γενετήσιο προσανατολισμό, την ηλικία, τυχόν αναπηρία ή οποιαδήποτε άλλη συμπεριφορά που συνιστά διάκριση, στους οποίους οφείλονται οι πράξεις κακομεταχείρισης προσώπου.</p>	<p><i>GRC / ομάδα υποθέσεων Μακαρατζής (50385/99)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 20/12/2004</p> <p>Κυβερνητική ανακοίνωση</p>
<p>Το 2019 το νέο πρωτόκολλο αστυνομικών καθηκόντων σχετικά με την αντιμετώπιση των εγκλημάτων μίσους συμπεριέλαβε κατάλογο δεικτών προκατάληψης, διευκολύνοντας τη διαπίστωση αυτού του είδους εγκλημάτων. Δημιουργήθηκε επίσης δίκτυο ειδικών στα εγκλήματα μίσους. Το εν λόγω δίκτυο αποτελείται από αστυνομικούς από κάθε περιφερειακό αστυνομικό τμήμα, με επικεφαλής αστυνομικό υπάλληλο του αρχηγείου της αστυνομίας. Πέραν της εποπτείας της καταπολέμησης των εγκλημάτων μίσους, τα εν λόγω όργανα είναι επιφορτισμένα με τη διοργάνωση τακτικών προγραμμάτων επιμόρφωσης των αστυνομικών. Επιπλέον, πρέπει να διορισθούν «σύμβουλοι» σε κάθε αστυνομικό τμήμα προκειμένου να συνδράμουν τους αστυνομικούς στη διαπίστωση των εγκλημάτων μίσους.</p>	<p><i>HUN / ομάδα υποθέσεων Balázs (15529/12)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 14/03/2016</p> <p>Έκθεση δράσης</p>
<p>Όσον αφορά τις έρευνες σχετικά με πράξεις κακομεταχείρισης των Ρομά που υποκινούνται από ρατσιστικά κίνητρα, το ποινικό δίκαιο ορίζει, από το 2006, ότι η ύπαρξη ρατσιστικών κινήτρων αποτελεί εκ του νόμου επιβαρυντικό παράγοντα, η συνδρομή του οποίου πρέπει να διερευνάται αυτεπαγγέλτως από την αρμόδια αρχή στην εκάστοτε υπόθεση.</p>	<p><i>ROM / Barbu Anghelescu αριθ. 1 (46430/99)</i></p> <p>Οριστική απόφαση 05/01/2005</p> <p>Τελικό ψήφισμα CM/ResDH(2016)150</p>

Ο Ποινικός Κώδικας τροποποιήθηκε κατά τα έτη 2015-2016 ώστε να συμπεριλάβει την ποινική ευθύνη για εγκλήματα που στρέφονται κατά δημοσιογράφων, όπως η ανθρωποκτονία ή η απόπειρα ανθρωποκτονίας, η κράτηση ομήρων, οι απειλές χρήσης βίας, η εκ προθέσεως βλάβη περιουσίας. Επιπλέον, ενισχύθηκε η ποινική ευθύνη για την παρεμπόδιση των νόμιμων επαγγελματικών δραστηριοτήτων των δημοσιογράφων.

UKR / Gongadze (34056/02)

[Οριστική απόφαση](#)
08/02/2006

[Σχέδιο δράσης](#)

6. ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Το εθνικό σύστημα πρέπει να διασφαλίζει την ύπαρξη ανεξάρτητου μηχανισμού για τη διεκπεραίωση των καταγγελιών που αφορούν τη διεξαγωγή της έρευνας. Οι φορείς διεξαγωγής της έρευνας πρέπει επομένως να εκδίδουν αιτιολογημένες αποφάσεις σχετικά με τις ενέργειές τους προκειμένου να καθίσταται δυνατή η πραγματοποίηση της προσήκουσας εποπτείας. Δεδομένης της ποικιλομορφίας των εθνικών νομικών συστημάτων και της διαφοροποίησης του ρόλου των αρμόδιων οργάνων, οι ακόλουθοι παράγοντες ενδέχεται, ανάλογα με τη χώρα, να έχουν μεγαλύτερη ή μικρότερη σημασία: η καθοδήγηση και η εποπτεία της έρευνας που ασκείται από τις δικωτικές αρχές· ο ρόλος των διενεργούντων την έρευνα δικαστικών λειτουργιών· ο ρόλος άλλων κρατικών φορέων, παραδείγματος χάριν των δικαιοδοτικών οργάνων ή του εθνικού θεσμικού οργάνου για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου/Συνηγόρου του πολίτη· ο πιθανός ρόλος του εθνικού κοινοβουλίου ή άλλης κοινοβουλευτικής δομής.

Η εισαγγελική απόφαση για παύση της έρευνας υπόκειται σε προσβολή ενώπιον της εισαγγελικής αρχής. Χωρεί επίσης δικαστικός έλεγχος σε υποθέσεις οι οποίες αφορούν καταγγελίες για σοβαρά εγκλήματα.

GEO / Gharibashvili (11830/03)

[Οριστική απόφαση](#)
29/10/2017

[Τελικό ψήφισμα](#)
CM/ResDH(2017)287

Το 2017, συστάθηκε ο Εθνικός Μηχανισμός Διερεύνησης Περιστατικών Αυθαιρεσίας που λειτουργεί στο πλαίσιο του Συνηγόρου του Πολίτη με αποστολή τη συλλογή, την καταγραφή, την αξιολόγηση και τη διαβίβαση προς τους αρμόδιους φορείς των καταγγελιών σχετικά με πράξεις των οργάνων επιβολής του νόμου και σωφρονιστικών υπαλλήλων οι οποίες αφορούν κακομεταχείριση, παράνομη χρήση πυροβόλων όπλων, παράνομη συμπεριφορά υποκινούμενη από ρατσιστικά κίνητρα ή διακριτική μεταχείριση. Επιπλέον, ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται να αποφασίζει να διερευνά τις καταγγελίες ο ίδιος αυτεπαγγέλτως ή κατόπιν σχετικού αιτήματος ή να τις παραπέμπει στο αρμόδιο πειθαρχικό όργανο. Ο Συνήγορος του Πολίτη δύναται επίσης να ζητεί την επανάληψη διοικητικής έρευνας σε υποθέσεις στις οποίες το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει κρίνει την αρχική έρευνα αναποτελεσματική.

GRC / ομάδα υποθέσεων
Μακαρατζής (50385/99)

[Οριστική απόφαση](#)
20/12/2004

[Έκθεση δράσης](#)

Τον Ιανουάριο του 2011 δημιουργήθηκε βάση δεδομένων όλων των εν εξελίξει ποινικών διαδικασιών. Η εν λόγω βάση χρησιμεύει ως εργαλείο για την ενίσχυση της εισαγγελικής εποπτείας επί των ποινικών διαδικασιών. Επιπλέον, το 2010 ο Γενικός Εισαγγελέας εξέδωσε απόφαση για την ενίσχυση της εισαγγελικής εποπτείας των ποινικών διαδικασιών που αφορούν καταγγελίες για αδικήματα που έχουν διαπράξει κρατικοί λειτουργοί και συνέταξε μεθοδολογικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το θέμα αυτό. Για τη διασφάλιση της ταχείας διεξαγωγής των ερευνών, η Γενική Εισαγγελία εκτιμά συστηματικά τα σχετικά στατιστικά στοιχεία και δίνει προτεραιότητα σε ορισμένες κατηγορίες ερευνών. Από το 2010, δίδεται σταθερά προτεραιότητα στις έρευνες κατά κρατικών λειτουργών όσον αφορά την υπαγωγή στην ενισχυμένη εποπτεία.

LVA / ομάδα υποθέσεων
Holodenko (17215/07)

[Οριστική απόφαση](#)
04/11/2013

[Τελικό ψήφισμα](#)
CM/ResDH(2018)382

Το 2018, δημιουργήθηκε ελεγκτικό όργανο υπαγόμενο στο Γραφείο του Διαμεσολαβητή, στο οποίο συμμετέχουν ανεξάρτητα μέλη της κοινωνίας των πολιτών. Αποστολή του είναι η παρακολούθηση και ο έλεγχος των διαδικασιών που αποσκοπούν στη διερεύνηση και την απόδοση ευθυνών σε όργανα επιβολής του νόμου για κάθε παράπτωμα που ανάγεται σε πράξη κακομεταχείρισης.

MKD / El-Masri (39630/09)

[Οριστική απόφαση
13/12/2012](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2019\)369](#)

Κατόπιν διαπίστωσης παρατυπιών στην έρευνα σχετικά με τη δολοφονία Τουρκοκύπριου δημοσιογράφου, το 2006 ενισχύθηκε ο ρόλος του Γενικού Εισαγγελέα στις αστυνομικές έρευνες, καθώς του ανατέθηκε η εξουσία να εποπτεύει ή να διευθύνει τις έρευνες που διεξάγονται από τη Γενική Διεύθυνση των Αστυνομικών Δυνάμεων, εφόσον το κρίνει σκόπιμο.

TUR / Adali (38187/97)

[Οριστική απόφαση
12/10/2005](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2010\)12](#)

7. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ

Τα κράτη θα πρέπει να λαμβάνουν κάθε κατάλληλο μέτρο για τη θέσπιση προσβάσιμων και αποτελεσματικών μηχανισμών οι οποίοι διασφαλίζουν στα θύματα σοβαρών παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων την παροχή άμεσης και προσήκουσας αποκατάστασης της ζημίας που υπέστησαν¹. Οι διαφορετικές μορφές επανόρθωσης που παρατίθενται στη συνέχεια, όπως η χρηματική αποζημίωση και η επίσημη δήλωση συγγνώμης, μπορούν να χρησιμεύουν ως συμπλήρωμα της υποχρέωσης των κρατών για επανάληψη/επανεναρξη/συνέχιση της έρευνας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων όπου η εν λόγω υποχρέωση δεν μπορεί να εκπληρωθεί επιτυχώς.

Κατόπιν αναποτελεσματικών ερευνών σχετικά με εγκλήματα πολέμου και των διαπιστώσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου στην υπόθεση *B. και λοιποί*, οι προσφεύγοντες ζήτησαν την επανάληψη της επίμαχης δίκης με αντικείμενο αίτημα αποζημίωσης. Στην επαναληφθείσα δίκη, επιδικάσθηκε σε καθέναν από τους προσφεύγοντες ποσό ανερχόμενο σε περίπου 30.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που υπέστησαν από τον θάνατο του συγγενή τους στα χέρια κρατικών λειτουργών. Επιπλέον, στην απόφαση *M. και λοιποί*, οι προσφεύγοντες είχαν ζητήσει, πριν από την έκδοση της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, την επανάληψη της πολιτικής δίκης μετά από απόφαση εθνικού δικαστηρίου με την οποία πρόσωπο κρίθηκε ένοχο για εγκλήματα πολέμου τελεσθέντα υπό την ευθύνη ανωτέρου, στα οποία περιλαμβανόταν η θανάτωση συγγενών των προσφευγόντων. Τα εθνικά δικαστήρια επιδίκασαν σε καθέναν από τους προσφεύγοντες ποσό ανερχόμενο σε περίπου 30.000 ευρώ, ως χρηματική ικανοποίηση για την ψυχική οδύνη που υπέστησαν από τον θάνατο των συγγενών τους στα χέρια κρατικών λειτουργών.

*CRO / ομάδα υποθέσεων
Skendžić και Krznarić
(16212/08)*

[Οριστική απόφαση
20/04/2011](#)

[Σχέδιο δράσης](#)

Κατόπιν της υπερβολικής χρήσης βίας από την αστυνομία στη διάρκεια βίαιων διαδηλώσεων μετά τις βουλευτικές εκλογές του 2009, η Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο εξέφρασαν τη λύπη τους για την ανάρμοστη αντίδραση των εθνικών οργάνων επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών κατόπιν των επίμαχων γεγονότων. Επιπλέον, συστάθηκε ειδική κυβερνητική επιτροπή για την επιδίκαση αποζημιώσεων σε εθνικό επίπεδο σε πολίτες που αποδεδειγμένα υπήρξαν θύματα. Η εν λόγω αποζημίωση θεωρήθηκε ότι δεν αποτελούσε υποκατάστατο της χρηματικής αποζημίωσης για υλική ζημία ή της χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης που θα μπορούσε να τους επιδικασθεί συμπληρωματικά από τα εθνικά δικαστήρια.

*MDA / ομάδα υποθέσεων
Taraburca (18919/10)*

[Οριστική απόφαση
06/03/2012](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2018\)464](#)

Το 2018, λόγω του γεγονότος ότι η καταγγελία του αιτούντος που αφορούσε κακομεταχείριση στο πλαίσιο παράδοσης κρατουμένων της CIA είχε υποπέσει σε παραγραφή, ο Υπουργός Εξωτερικών απηύθυνε προς τον προσφεύγοντα έγγραφη δήλωση συγγνώμης εκ μέρους της κυβέρνησης εκφράζοντας αμέριστη λύπη για τον τεράστιο πόνο και τις υλικές ζημιές που υπέστη εξαιτίας της ανάρμοστης συμπεριφοράς των αρχών. Το 2018, το αίτημα του προσφεύγοντος για χρηματική ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, συμβολικού ποσού ενός ευρώ, έγινε δεκτό από τα εθνικά πολιτικά δικαστήρια, τα οποία με τον τρόπο αυτό αναγνώρισαν επισήμως ότι τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά είχαν όντως συμβεί.

MKD / El-Masri (39630/09)

[Οριστική απόφαση
13/12/2012](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2019\)369](#)

Όσον αφορά τις παραβιάσεις που διαπιστώθηκαν στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, κυρίως στη Νοτιοανατολική Τουρκία, στο πλαίσιο της κατάστασης έκτακτης ανάγκης μεταξύ των ετών 1987 και 2002, δόθηκε στους προσφεύγοντες η δυνατότητα να ζητήσουν αποζημίωση ενώπιον ειδικής επιτροπής αποζημιώσεων ή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων δυνάμει του νέου Νόμου

*TUR / ομάδα υποθέσεων
Aksoy (21987/93)*

[Οριστική απόφαση
18/12/1996](#)

[Τελικό ψήφισμα
CM/ResDH\(2019\)51](#)

¹ Βλ. ιδίως κατευθυντήρια γραμμή XVI της Επιτροπής Υπουργών, [Guidelines on Eradicating Impunity for Serious Human Rights Violations](#) (Κατευθυντήριες γραμμές για την εξάλειψη της ατιμωρησίας για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων) που εκδόθηκαν από την Επιτροπή Υπουργών στις 30 Μαρτίου 2011, κατά την 1110η συνεδρίαση των Αναπληρωτών Υπουργών.

περί Αποζημιώσεων του 2004, ο οποίος προέβλεπε δικαίωμα αποζημίωσης λόγω της ευθύνης του κράτους για βλάβες που προκαλούνται στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας. Ο εν λόγω νόμος συμπλήρωσε και συγκεκριμενοποίησε την ευθύνη του κράτους για ζημίες που οφείλονται σε διοικητικές ενέργειες, ως ειδικός *lex temporalis*, προβλέποντας την αναδρομική ισχύ των διατάξεων της εν λόγω νομοθεσίας επί των γεγονότων που έλαβαν χώρα μετά το 1987 και πριν το 2004.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ - ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

<i>ALB / Pihoni (74389/13)</i>	3, 10	<i>MKD / El-Masri (39630/09)</i>	13, 14
<i>ARM / Muradyan (11275/07)</i>	6, 9	<i>MKD / ομάδα υποθέσεων Jasar (69908/01)</i>	8
<i>ARM / Virabyan (40094/05)</i>	3	<i>MKD / ομάδα υποθέσεων Kitanovski (15191/12)</i>	8
<i>BGR / Nachova και λοιποί (43577/98)</i>	12	<i>NDL / Jaloud (47708/08)</i>	6
<i>BGR / S.Z. (29263/12)</i>	8	<i>NDL / Ramsahai (52391/99)</i>	8
<i>CRO / Mader (56185/07)</i>	3	<i>POL / ομάδα υποθέσεων Dzwonkowski (46702/99)</i>	7
<i>CRO / ομάδα υποθέσεων Skendžić και Krznarić (16212/08)</i>	14	<i>ROM / ομάδα υποθέσεων Association "21 December 1989" (33810/07+)</i>	9, 10
<i>CYP / Khani Kabarra (24459/12)</i>	6	<i>ROM / Barbu Anghelescu αριθ. 1 (46430/99)</i>	4, 12
<i>CYP / Shchukin και λοιποί (14030/03)</i>	3	<i>ROM / ομάδα υποθέσεων Predica (42344/70)</i>	7
<i>CZE / Eremiasova και Pechova 23944/04)</i>	3	<i>RUS / ομάδα υποθέσεων Khashiyev και Akayeva (57942/00)</i>	4
<i>GEO / Gharibashvili (11830/03)</i>	13	<i>SUI / Dembele (74010/11)</i>	7
<i>GEO / ομάδα υποθέσεων Identoba και λοιποί (73235/12)</i>	12	<i>SVN / Franciska Stefancic (58349/09)</i>	4
<i>GEO / ομάδα υποθέσεων Tsintsabadze (35403/06)</i>	4, 10	<i>SVN / Matko (43393/98)</i>	4
<i>GER / Hentschel και Stark (47274/15)</i>	4	<i>TUR / Adali (38187/97)</i>	13
<i>GRC / ομάδα υποθέσεων Μακαρατζής (50385/99)</i>	12, 13	<i>TUR / Ahmet Özkan και λοιποί (21689/93)</i>	10
<i>HUN / ομάδα υποθέσεων Balázs (15529/12)</i>	12	<i>TUR / ομάδα υποθέσεων Aksoy (21987/93)</i> ...	8, 9, 14
<i>ITA / ομάδα υποθέσεων Cestaro (6884/11)</i>	9	<i>TUR / ομάδα υποθέσεων Bati (33097/96)</i>	8
<i>LVA / Balajevs (8347/07)</i>	4	<i>UK / Al-Skeini και λοιποί (55721/07)</i>	5, 10
<i>LVA / ομάδα υποθέσεων Holodenko (17215/07)</i>	4, 13	<i>UK / McDonnell (19563/11)</i>	9
<i>MDA / ομάδα υποθέσεων Corsacov (18944/02)</i>	6	<i>UK / ομάδα υποθέσεων McKerr (28883/95)</i>	11
<i>MDA / Levinta (17332/03)</i>	6	<i>UKR / ομάδα υποθέσεων Afanasyev (38722/02)</i>	5
<i>MDA / ομάδα υποθέσεων Taraburca (18919/10)</i>	14	<i>UKR / Belousov (4494/07)</i>	5
		<i>UKR / Gongadze (34056/02)</i>	11, 12
		<i>UKR / ομάδα υποθέσεων Kaverzin (23893/03)</i> ...	5